

معمروانی خوب شهری

از منظر نظریات شهرسازی

مؤلف

دکتر مجتبی رفیعیان

دانشیار گروه شهرسازی - دانشکده هنر و معماری - دانشگاه تربیت مدرس

سید علی مسین پور

کارشناسی ارشد شهرسازی - دانشکده هنر و معماری - دانشگاه تربیت مدرس

انتشارات طمان / هله

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

- سرشناسه : رفیعیان، مجتبی، ۱۳۴۲ -
- عنوان و نام پدیدآور : حکمروانی خوب شهری از منظر نظریات شهرسازی/ مولفان مجتبی رفیعیان ، علی حسین پور.
- مشخصات نشر : تهران: طحان: هله، ۱۳۹۰.
- مشخصات ظاهری : ۱۵۰ص.: جدول ، نمودار؛ ۲۱×۱۷سم.
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳۲-۳۹-۹
- یادداشت : کتابنامه.
- موضوع : شهرسازی
- موضوع : شهرداری
- شناسه افزوده : حسین پور، سیدعلی، ۱۳۴۴ -
- رده بندی کنگره : ۱۳۹۰۱۶۶HT ج۸/ر۷
- رده بندی دیویی : ۱۲۱۶/۳۰۷
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۶۳۲۰۸

حکمروانی خوب شهری

از منظر نظریات شهرسازی

مؤلف: مجتبی رفیعیان - سید علی حسین پور
 ناشر: طحان ناشر همکار: هله
 مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو
 چاپ: پیام
 صحافی: نوین
 لیتوگرافی: آرمانسا
 نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰
 شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳۲-۳۹-۹
 قیمت: ۶۰۰۰ تومان

تلفن‌های مرکز پخش انتشارات طحان: ۶۶۴۰۳۱۹۱ - ۶۶۴۰۳۲۰۸ - ۰۲۱
 فاکس: ۶۶۹۶۷۰۵۹ شماره همراه: ۰۹۱۲۱۹۸۵۶۱۷

گسترش فزاینده شهر و شهرنشینی همراه با رویکردهای نوین در مدیریت شهری بر این نکته اشارت دارد که بایستی با نگاهی جدید به ساختار مدیریت شهری امکان بهبود کیفی زندگی را در شهرها فراهم آورد. این مهم با نگاهی به ساختار شهری به ویژه مناطق کلانشهری اهمیتی مضاعف می‌یابد که می‌بایست بهبود رفاه شهروندی را در قالب رویکردهایی نوین در حوزه مدیریت شهری فراهم کرد. التزام تدقیق در نظام مدیریت شهری و خاصه در حوزه کلانشهری از آن رو خود را می‌نمایاند که با نگاهی به وضع کلانشهرهای ایران و خاصه تهران می‌توان ناهمگونی و سطح نامطلوب کیفیت زندگی را در ساختار شهری مشاهده کرد که کاهش رفاه شهروندی و رضایتمندی اجتماعی را به همراه دارد. بر این اساس باید با تدقیق در ساز و کار مدیریت خوب شهری به ارایه مفاهیمی پرداخت که امکان تحقق اهداف مدیریت یک‌پارچه شهری را میسر می‌کند. در این راستا می‌توان با تدقیق در نظریات شهرسازی به تبیین اصول و راهکارهایی پرداخت که بهبود حوزه مدیریت شهری در جهت رسیدن به مدیریت خوب شهری به همراه دارد. تلاش این گفتار نیز بر این است تا با تدقیق در نظریات شهرسازی و مدیریت شهری و کمک از گزارشات تحلیلی در عرصه مدیریت شهری همچون گزارش بازنگری استراتژیک مدیریت اجرایی و تدوین سیاست‌های کلی ارتقای جایگاه مدیریت شهری، امکان بهره‌گیری از برخی دستاوردهای نوین در حوزه مدیریت یکپارچه شهری را فراهم گرداند امید است که کتاب حاضر، مورد توجه اربابان نظر و صاحبان اندیشه خاصه در حوزه علم شهرسازی و مدیریت شهری قرار گیرد.

در پایان مستدعی است که با ارائه نظرات و انتقادات سازنده خود، امکان بهبود و کاهش نقصان‌های موجود را فراهم گردانید.

مجتبى رفیعیان، سید علی حسین پور

فهرست

(۱) فصل اول: در باب نظریه ← ۱۱

(درآمد فصل، مدل، پارادایم (انگاره)، فرضیه، نظریه، نظریه سیستمی و شهر، بازخور، تاریخچه نظریه سیستمی، الف) تحولات دانشگاه MIT، کل‌گرایی اولیه، جزء‌گرایی، طبقه‌بندی سیستمی: الف- طبقه‌بندی رفتاری، ب- طبقه‌بندی بولدینگ، ج- طبقه‌بندی بر اساس هدفمندی سیستم و اجزاء)

(۲) فصل دوم: مدیریت شهری ← ۴۱

(درآمد فصل، تعاریف مبانی و اهداف مدیریت شهری، وظایف مدیریت شهری، مدیریت شهری: تخصیص یا عقل سلیم، ارکان مدیریت شهری، الگوهای مدیریت کلانشهری، مدیریت تک سطحی مجزا، مدیریت تک سطحی ادغام شده، مدیریت شهری در مصر، همکاری‌های داوطلبانه و اختیاری، مدیریت دو سطحی، مدیریت شهری در ترکیه، ایجاد سازمان‌های فرامحلی جایگزین، اداره شهر از طریق کمیسیون‌ها، مدیریت شهری در آمریکا، سیستم اداره شهر توسط مدیر شهری، ارایه راهکارهای اجرایی در ایران، شناخت چالش‌های مدیریتی در ایران، ضرورت بازنگری نظام اداره منطقه کلانشهرها، زمینه‌های جهانی، ملاحظات مدیریتی در حوزه کلانشهری در ایران)

(۳) فصل سوم: مولفه‌های تعریف‌پذیری حکمروایی خوب شهری ← ۶۱

(درآمد فصل، تفرق سیاسی و عملکردی، شهر و تعاریف، حومه و روستا، حوزه شهری، شهر‌گریزی، شبه‌شهرنشینی، روستا‌گریزی و روستا‌گرایی، تاریخ شهرنشینی، فرایند شهرنشینی، مفهوم شهروندی، مفهوم شهرنشینی، شهرگرایی، فرهنگ شهرنشینی، شهرنشینی و شهرداری نشینی، منطقه‌گرایی در اداره مناطق کلانشهری، مروری بر نظریات و دیدگاه‌های علمی در مورد مدیریت شهری، لزوم دیدگاه سیستمی در مدیریت شهری، کاربرد مفهوم یک‌پارچگی مدیریت سازمانی در مدیریت شهری، بررسی پیشینه مدیریت شهری در جهان، تاریخچه مدیریت شهری (UMP) در آسیا، تاریخچه مدیریت شهری در اروپا، برنامه مدیریت شهری سازمان ملل، شناخت ماهیت و انواع نظام‌های اداره و حکمروایی مناطق کلانشهری، تفرق سیاسی چالش اصلی در حکمروایی مناطق کلانشهری، تفرق سیاسی و عملکردی و تلاش برای منطقه‌گرایی، ماهیت و قلمرو عمل حکومت محلی، حکمروایی خوب شهری، اصول حکمروایی خوب شهری، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری)

(۴) فصل چهارم: نظریات در باب حکمروانی خوب شهری ← ۱۰۳

(سیر تحول مکاتب نظری مدیریت کلانشهری از اوایل قرن بیستم، دیدگاه‌های اوایل قرن بیستم در مدیریت کلانشهری، دیدگاه بعد از جنگ جهانی دوم در مدیریت کلانشهری، دیدگاه اصلاح طلبی، دیدگاه‌های اخیر در مدیریت کلانشهری یا

نومنطقه‌گرایی، بررسی دیدگاه‌ها و نظریات منعطف به مدیریت شهری، ماکس وبر و نظریه دیوان سالاری، برایان مک لالین و نظریه حاکمیت و مدیریت شهری، نظریه رکس و مور، نظریه پال، نظریه ریچارد تاردانیکو، دیدگاه مشارکتی و مردم سالاری در مدیریت شهری، نظریه صلاح‌الدین یلدریم، نظریه مشارکت مردمی و نخبگان لیون فولکت، نظریه مشارکتی جان ترنر، نظریه مشارکتی جیمز میجلی، نظریه مشارکتی شری ارنشتاین، نظریه مشارکتی اسکات دیوید سون، نظریه مشارکتی دیوید دریسکل، نظریه میاتجی‌گری، نظریه مربوط به حکومت حکمروایی، گونه‌شناسی حکومت محلی، انواع منطقه‌گرایی از دیدگاه همیلتون، انواع منطقه‌گرایی از دیدگاه سیبرت، انواع منطقه‌گرایی از دیدگاه والکر، انواع منطقه‌گرایی از دیدگاه هی وود، انواع منطقه‌گرایی از دیدگاه میلر، رویکردها و استراتژی‌های عمده در حکمروایی کلانشهری، رویکرد یک‌پارچه‌سازی، رویکرد چندلایه، رویکرد انجام وظایف هم‌پیوند، رویکرد شبکه‌های پیچیده، رویکرد انتخاب عمومی، برنامه‌ریزان برجسته عصر جدید، نظریه سرپاتریک گدس، نظریه سرابنزر هووارد، نظریه کلرانس اشتاین، نظریه سرپاتریک ایبرکرامبی، نظریه لوکوربوزیه، نظریات جدید اقتصادی - اجتماعی در مطالعات شهری، نظریات نومارکسی توسعه شهری، دیوید هاروی و توسعه شهری به مثابه توسعه سرمایه‌داری، دیدگاه نومارکسی و نقش برنامه‌ریزی شهری، مانوئل کاستلز و شهر مصرف‌جمعی)